

Streszczenie pracy doktorskiej: „Ochrona danych osobowych w działalności notarialnej”

Problematyka ochrony danych osobowych związana jest z zagwarantowanym konstytucyjnie prawem człowieka do ochrony jego prywatności. Prawo do prywatności zalicza się do praw człowieka pierwszej generacji, a sfera prywatności życia jako odrębne dobro prawne podlega obecnie ochronie w większości współczesnych systemów prawnych. Odpowiednie regulacje prawne wprowadzone zostały również do polskiego systemu prawnego. Potrzeba ochrony danych osobowych oraz regulacji ich zdobywania, gromadzenia i przetwarzania wzrosła wraz z rosnącą powszechnością wykorzystywania systemów informatycznych, które dają możliwość przechowywania danych w ogromnych ilościach. Konieczne było więc wprowadzenie takiej regulacji prawnej, która obejmowała by problem przechowywania, udostępniania oraz ochrony danych osobowych w sposób kompletny, całościowy. Regulację tego typu wprowadziła w Polsce ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych. Celem tej ustawy było stworzenie prawnej ochrony sfery prywatności obywateli poprzez zapewnienie bezpieczeństwa informacjom osobowym przechowywanym w usystematyzowanych zbiorach, znajdujących się w posiadaniu różnych instytucji. Zagrożenia dla prywatności w tej dziedzinie wynikają nie tylko z samego faktu gromadzenia informacji, ale również z zaangażowania techniki w proces ich gromadzenia i przetwarzania. Automatyzacja i informatyzacja przetwarzania danych z jednej strony ułatwiły posługiwanie się zbiorami, z drugiej jednak przyczyniły się do zwiększenia niebezpieczeństwa ujawnienia danych osobowych podmiotom nieupoważnionym lub nawet przypadkowym. Odpowiedzią na zaistniałą potrzebę wprowadzenia nowych, jednolitych regulacji prawnych w zakresie przetwarzania danych osobowych była unijna reforma ochrony danych. Prawodawca europejski Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE wprowadził nowe regulacje w tym zakresie, starając się ujednolicić przepisy prawa oraz dostosować je do aktualnych potrzeb. W związku z koniecznością wprowadzenia do polskiego systemu prawnego nowych regulacji, dostosowanych do rozwiązań prawnych prawodawcy unijnego – uchwalony został kolejny akt prawny dotyczący ochrony danych – ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych. Ustawa ta zapewnia stosowanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679, które obowiązuje w polskim porządku prawnym bezpośrednio i ma zastosowanie

od dnia 25 maja 2018 r.

Szczególną uwagę należy zwrócić na posługiwanie się danymi osobowymi i zapewnienie bezpieczeństwa tym danym w działalności zawodowej prawników, zwłaszcza notariuszy. Notariat bowiem stanowiąc ma gwarancję bezpieczeństwa obrotu prawnego, zaś notariusze jako osoby zaufania publicznego wykonują zadania o szczególnym charakterze z punktu widzenia zadań publicznych, kierując się troską o realizację interesu publicznego, dbając jednocześnie o bezpieczeństwo obrotu gospodarczego i interesu prywatnego. Zakres tematyczny dotyczący zapewnienia bezpieczeństwa ochrony danych osobowych i związanych z tym obowiązków w ramach działalności notarialnej pokrywa się częściowo z zakresem tajemnicy notarialnej. Notariusz bowiem jest zobowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powziął wiadomość ze względu na wykonywane czynności notarialne. Tajemnica notarialna jest więc podstawowym czynnikiem, decydującym o zapewnieniu gwarancji poufności. Obowiązki notariuszy, wynikające z konieczności zachowania tajemnicy zawodowej, jak również związane z zapewnieniem bezpieczeństwa informacji i ochrony danych osobowych, gromadzonych i przetwarzanych w szeroko pojętej działalności notarialnej, są ze sobą ściśle powiązane.

Rozprawa stanowi próbę monograficznego ujęcia problematyki prawnej ochrony danych osobowych w działalności notarialnej. Do pełnego, kompleksowego opracowania tej tematyki konieczna jest szczegółowa analiza i jednoznaczne zdefiniowanie kluczowego w tym zakresie pojęcia - „dane osobowe”, usystematyzowanie innych terminów dotyczących zagadnienia przetwarzania i ochrony danych, jak również przedstawienie rysu historycznego i genezy tworzenia się w polskim systemie prawnym instytucji ochrony danych osobowych. Rozważania te będą mogły stanowić podstawę analizy i próby prawidłowej wykładni regulacji prawnych dotyczących tej materii i szczegółowego ich zastosowania w konkretnej działalności zawodowej - pracy notariusza. Tytuł rozprawy doktorskiej rozumiany jako problem badawczy dotyczy przede wszystkim analizy i interpretacji przepisów Konstytucji dotyczących tak istotnych kwestii jak: praw jednostki, sfery statusu jednostki, praw i wolności obywatelskich oraz innych istotnych regulacji ustawowych, wzajemnych relacji uregulowań prawnych, dotyczących ochrony danych osobowych, jak również badania zaufania obywateli do notariuszy jako osób zaufania publicznego i gwarancji zachowania tajemnicy notarialnej. Celem naukowym rozprawy doktorskiej jest potrzeba znalezienia odpowiedzi na kilka istotnych pytań teoretycznych dotyczących ochrony danych osobowych w działalności notarialnej i tajemnicy zawodowej notariuszy, przedstawienie podstawowych zasad służących prawidłowej interpretacji i zastosowaniu instytucji tajemnicy notarialnej oraz ukazanie relacji norm konstytucyjnych

i wzajemnych relacji norm ustawowych dotyczących przedmiotowej problematyki. Celem dysertacji jest również odpowiedź na pytanie, czy ochrona danych osobowych w działalności zawodowej notariusza jest wystarczająca, czy konstytucyjne prawo do prywatności i ochrony danych jest realizowane i czy tajemnica notarialna oraz obowiązki ustawowe notariusza nie stoją w sprzeczności z przepisami dotyczącymi ochrony danych. Analiza regulacji prawnych dotyczących przedmiotowych zagadnień, orzecznictwa w tej materii, jak również kwestii budzących wiele problemów i kontrowersji w praktyce prowadzi do próby wypracowania odpowiednich mechanizmów prawnych i praktycznych, które pozwolą na ich rozwiązanie.

Rozdział pierwszy - Tajemnica zawodowa notariusza - konstrukcja prawna - ma charakter opisowy, teoretyczny. Poświęcony został omówieniu podstawowych pojęć dotyczących tajemnicy zawodowej, tajemnicy notarialnej jako rodzaju tajemnicy zawodowej oraz jej zakresu. Rozdział drugi - Prawna regulacja ochrony danych osobowych. Zakres ochrony danych osobowych - służy omówieniu zakresu przedmiotowego oraz podmiotowego ochrony danych osobowych. Rozdział trzeci - Ochrona danych osobowych - konstrukcja prawna – podstawowe pojęcia - służy opisaniu i wyjaśnieniu istoty oraz zakresu przedmiotowego i podmiotowego danych osobowych i aspektów prawnych ich ochrony. Rozdział czwarty dotyczy przedstawienia obowiązków notariuszy w zakresie ochrony danych osobowych. W rozdziale piątym przedstawione zostały wybrane problemy dotyczące ochrony danych osobowych w działalności notarialnej.

Podkreślić należy, iż zagadnienia dotyczące ochrony danych osobowych dotyczą kwestii bardzo istotnych, kluczowych - dotyczących praw człowieka, ochrony prywatności, konstytucyjnie zagwarantowanych praw. Są jednocześnie stosunkowo nową dziedziną, wciąż w sposób niedostateczny opracowaną i zbadaną - w porównaniu do innych dziedzin prawa, w związku z czym istnieje w tej materii szereg problemów zarówno na poziomie teoretycznym, interpretacyjnym, jak również praktycznym. Przede wszystkim jednak problematyka ochrony danych osobowych jest dziedziną nieustannie ewoluującą i wymagającą analizy i interpretacji aktualizowanych regulacji prawnych.